

Styrelsen	2024-12-12
Handling nr	6.2
Handläggare	Camilla Holtet
Daterad	2024-11-20
Reviderad	

**Till
Styrelsen för Västtrafik AB**

Uppföljning målområde: Låg miljöpåverkan

Skövde dag som ovan

Lars Backström

Trafikförsörjningsprogram 2021-2025

Målområde: Kollektivtrafiken ger låg miljöpåverkan

- **Utsläppen av CO₂ per personkilometer i kollektivtrafiken ska minska med minst 85 procent jämfört med år 2006.**

Prioriterat åtgärdsområde:

- Fullfölja omställningen till förnybara drivmedel och elektrifiering med utgångspunkt i aktualiserad Miljö- och klimatstrategi, under förutsättning att ekonomin tillåter. Kollektivtrafiken är en viktig del i Kraftsamling Elektrifiering inom den regionala utvecklingsstrategin.

Västtrafiks kommentar: Målen mäts i enheten utsläpp per personkilometer, det vill säga, de totala utsläppen fördelade på antal kilometer som resenärerna sammanlagt reser i kollektivtrafiken. Resandeutvecklingen har fram till 2019 gått stadigt uppåt. Pandemin innebar en kraftig minskning av resandet som sakta ökar igen. Antal resenärer påverkar indikatorn koldioxidutsläpp per personkilometer.

Västtrafik följer upp både totalt utsläpp av koldioxid och utsläpp per personkilometer. Prognosen för 2024, baserad på inrapporterade data från trafikföretagen för Q1 och Q2. Fartygstrafiken har sin högsäsong på juni-juli-augusti och därmed är utsläppen högre under sommaren vilket gör att utsläpp baserat på Q1 och Q2 kan ha en något felaktig uppskattning. En genomgång av trafikavtalen för buss har inneburit att fler bussavtal är inkluderade i nyckeltalen, antalet bussar som omfattas är drygt 200 stycken fler 2024 än tidigare, totalt cirka 2000 bussar.

Åtgärder för att minska koldioxidutsläppen genomförs som planerat enligt Västtrafiks miljö- och klimatplan, med målsättning att sänka koldioxidutsläppen per personkilometer med 90 procent mellan 2006 och 2035. Senast 2030 ska enbart drivmedel från förnybara källor användas inom kollektivtrafiken och all stads- och tätortstrafik i regionen ska elektrifieras. Miljö- och klimatplanen kommer att aktualiseras i enlighet med den aktualiserade miljö och klimatstrategin och beräknas vara klar under våren 2025.

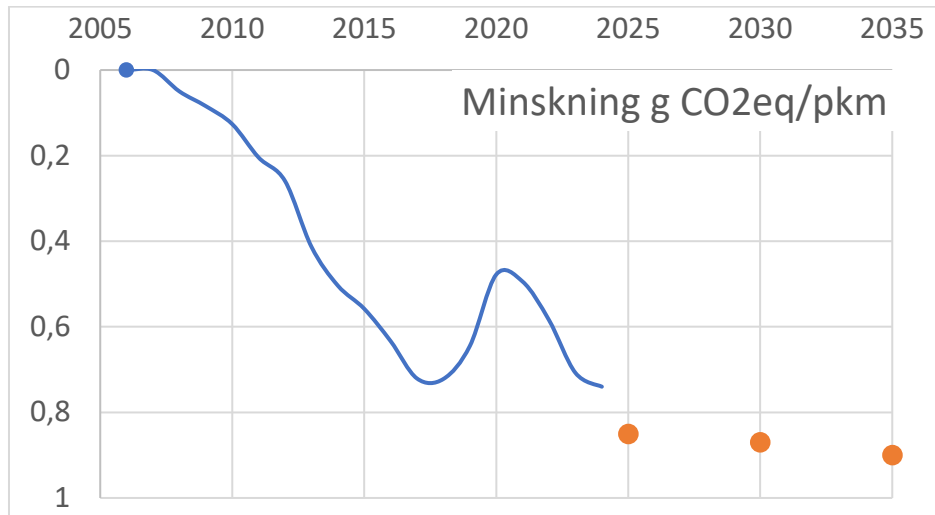
Elektrifieringen är även en förutsättning för att nå målet om minskad energianvändning, minskat buller och minskade utsläpp av kväveoxider och partiklar.

Att nå målet att minska koldioxidutsläppen med 85 procent till år 2025 bedöms som en utmaning, på grund av att återhämtningen av resandet tar tid. Samtidigt fortlöper åtgärderna för att nå målen och erfarenheten visar att elektrifieringen, som ger stor effekt, går fort.

I aktualiseringen av strategin framgår att även regiontrafiken i framtiden i första hand skall elektrifieras alternativt utföras på el eller biogas. Möjligheten att elektrifiera även regiontrafik har varit begränsad på grund av begränsad tillgång till fordon som uppfyller samtliga hållbarhetskrav på marknaden och även tillgången på biogasdrivna fordon är begränsad. Detta har inneburit att regiontrafik upphandlas med biodieseldrift och där det är möjligt el. En kommande elektrifiering av regiontrafiken bedöms bidra positivt till måluppfyllelse och förväntas ske i större skala från och med

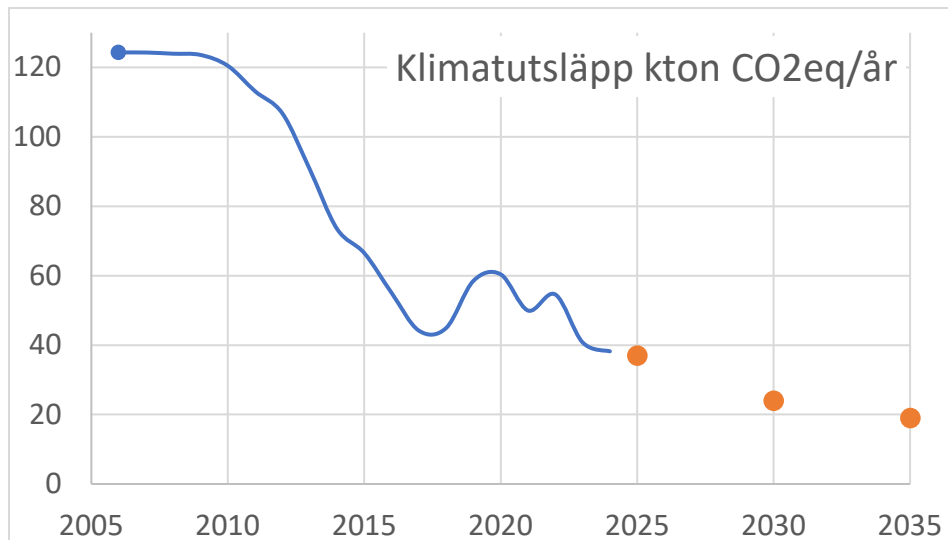
år 2026. Energimarknaden, oavsett energislag, är idag påverkad av omvärldsfaktorer och därmed osäker.

Nedan visas graf över förändringen av koldioxidutsläpp mellan 2006 och 2024 (prognos) samt målnivåer för 2025, 2030 och 2035. Prognos för år 2024 är baserat på inrapportering Q1 och Q2 visar på en minskning av koldioxidutsläppen per personkilometer på cirka 74 procent för 2024 jämfört med 2006.

Den prognostiserade minskningen av koldioxid under 2024 är en följd av elektrifieringen som pågår och att åtgärderna i miljö- och klimatplanen genomförs enligt plan samt att resandet vänder uppåt.

Nedan visas graf över utsläpp av totala ton koldioxid mellan 2006 och 2024 (prognos) samt målnivåer för 2025, 2030 och 2035. Prognos för år 2024 är baserat på inrapportering Q1 och Q2 visar på totala koldioxidutsläpp på ca 38 200 ton.

Minskningen av totala utsläpp av koldioxid är en följd av att åtgärderna i miljö- och klimatplanen genomförs. Den stora minskningen är resultatet av övergång från fossila drivmedel till förnybara och på senare år bidrar omställningen till elektrifierad trafik. De totala utsläppen av koldioxid påverkas inte av resandeutvecklingen men däremot om trafiken ökar eller minskar.

Nedan visas en tabell över dels utsläpp av koldioxid per personkilometer och dels utsläpp totala ton koldioxid. Utsläpp visas för år 2006, vilket är jämförelseåret och för 2019-2023 samt prognos för 2024.

År	CO2/pkm	Totala ton CO2
2006 (jämförelseår)	58 g CO2/pkm	124 200 ton CO2
2019 (start för uppdaterad beräkningsmodell)	21 g CO2/pkm	58 500 ton CO2
2020	30 g CO2/pkm	60 400 ton CO2
2021	29 g CO2/pkm	50 000 ton CO2
2022	24 g CO2/pkm	54 600 ton CO2
2023	17 g CO2/pkm	40 800 ton CO2
Prognos 2024 (baserat på Q1+Q2)	16 g CO2/pkm	38 200 ton CO2

Satsningen på elbussar fortsätter när nya trafikavtal med stadstrafik sluts, under 2024 sätts 11 nya elbussar i trafik (det totala antalet elbussar är ca 470) och under 2025 är avtal tecknade som kommer innebära att ytterligare ca 130 elbussar kommer i trafik (Alingsås, Uddevalla, Skövde och Hisingen), samt 320 biodieselbussar för regiontrafik (Alingsås, Uddevalla och Skaraborg) och för 2026 beräknas 85 ytterligare bussar komma i trafik, av dessa är cirka 10 elbussar för regiontrafik och 75 stycken biodieselbussar för regiontrafik.

Omställningen mot elektrifierad fartygstrafik pågår. Ett av fartygen som idag trafikerar Koster har byggts om och är i trafik från och med våren 2023. Kostertrafiken, med ordinarie trafikstart dec 2025 är överprövat. För att öka graden elektrifiering i kommande avtal behöver ytterligare en laddkran uppföras i Strömstad.

Elektrifieringen av fartygstrafiken i Lysekil har försenats p g a att upphandlingen överprövades. Byggnation av ny tilläggs- och laddplats pågår och förväntas vara klart i januari 2025. Eldriven trafik startades våren 2024 med temporär laddplats.

På Öckerö trafikerar sedan maj 2024 ett eldrivet fartyg. Under 2025 kommer eldriven fartygstrafik starta i Tjörns kommun. För trafiken till Åstol och Dyrön kommer ett större nybyggt fartyg med kapacitet att ta ombord en ambulans börja trafikera vid årsskiftet 2025/2026.

Västtrafiks älvskyttlar Ävelvi och Älvfrida ska konverteras till eldrift. Upphandling avseende arbetet med konverteringen pågår och fartygen väntas börja trafikera med eldrift under 2025.

Älvtrafiken i Göteborg är tilldelad Styröbolaget som kommer att trafikera med tre eldrivna fartyg utöver Västtrafiks egna älvskyttlar. Ombyggnation av pir pågår för att förstärka för den laddutrustning och teknikhus som kommer behövas.

Tilldelning av fartygstrafiken för Göteborgs södra skärgård tilldelades i oktober 2024. Tre elektrifierade snabbgående fartyg och två elektrifierade "långsamma" fartyg. Laddning kommer ske på Saltholmen och Styrö Bratten. Upphandlingen är överprövad.

//